

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej aj ako „MPSVR SR“ a „gestor“)

Názov právneho predpisu/právnych predpisov: Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „zákon č. 112/2018 Z. z.“ a „zákon o sociálnej ekonomike“)

Lokalizácia: § 15c, § 15e

Účinnosť: 01. 07. 2023

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 156

Absencia výhod spojených s evidovaním alebo registráciou rodinného podniku

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex: <https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2021/361>
- Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&ZakZborID=13&CisObdobia=8&CPT=1214>

Hĺbkové ex post hodnotenie:

- ☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu
- ☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

Ex post hodnotenie vykonané k: 19. 06. 2025

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:

Zákonom č. 494/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej ako „novela“) sa do zákona č. 112/2018 Z. z. vložili nové ustanovenia týkajúce sa rodinných podnikov, ktoré vytvorili právny rámec problematiky rodinného podnikania. V ustanoveniach § 15a – § 15g zákona o sociálnej ekonomike sa vymedzila základná definícia, ciele a určujúce znaky rodinných podnikov, ustanovili sa podmienky evidencie rodinného podniku a podmienky získania, zániku a zrušenia štatútu registrovaného rodinného podniku, a zároveň sa definovali povinnosti registrovaných rodinných podnikov, ako aj výkon štátnej správy v oblasti rodinnej ekonomiky.

V § 15c zákona o sociálnej ekonomike sa ustanovuje, že podnik, ktorý spĺňa základné definíčné znaky rodinného podniku možno zaradiť do evidencie rodinných podnikov. Rodinný podnik, ktorý bol zaradený do evidencie rodinných podnikov a je evidovaným rodinným podnikom, je oprávnený uvádzať označenie „rodinný podnik“ alebo skratku „r. p.“.

V § 15d – § 15g zákona o sociálnej ekonomike sa ustanovujú podmienky na priznanie štatútu „registrovaného rodinného podniku“ a upravujú sa:

- priebeh konania o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku,
- jednotlivé povinnosti registrovaného rodinného podniku,
- podmienky a dôvody zániku a zrušenia štatútu registrovaného rodinného podniku.

Registrovaný rodinný podnik je povinný uvádzať označenie „registrovaný rodinný podnik“ alebo skratku „r. p.“

Podľa analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie sa očakávalo, že v roku 2023 žiadosť o zaradenie do evidencie podá 2 000 rodinných podnikov a žiadosť o zaradenie do registra podá 75 rodinných podnikov.

Procesy evidencie alebo registrácie sú spojené s podaním žiadosti o evidenciu/registráciu rodinného podniku a doložením určených dokladov/príloh, pričom formu žiadosti a jej povinných príloh určuje gestor zákona.

9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)

Zákon č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch (ďalej len "zákon o sociálnej ekonomike"), a ani iná legislatíva, v rozpore s cieľom deklarovaným na strane 2 všeobecnej časti dôvodovej správy k novele zákona o sociálnej ekonomike (Zákon č. 494/2022 Z. z.), v súčasnej dobe neposkytuje rodinným podnikom žiadnu formu podpory, prípadne právneho/daňového/účtovného zvýhodnenia, ktoré by motivovalo podnikateľov žiadať o priznanie štatútu evidovaného alebo registrovaného podniku. Vzhľadom na uvedené sa regulácia § 15a – 15g javí nielen v rozpore so základnou požiadavkou pri tvorbe právnych predpisov: predpokladom racionálneho zákonodarcu, ale § 15a – 15g sú v praxi de facto nepodstatnými. V spojení s administratívnou náročnosťou podania žiadosti o zaradenie do evidencie rodinných podnikov alebo registráciou rodinného podniku a častokrát aj absenciou dostatočných personálnych kapacít, ide o významne nákladové položky pre podnikateľov, ktoré je efektívnejšie (aj z pohľadu povinnosti konať s odbornou starostlivosťou a ako riadny hospodár) vynaložiť za účelom dosiahnutia zisku. Predmetom ex post hodnotenia by malo byť posúdenie predmetnej legislatívnej úpravy vo vzťahu k deklarovaným zámerom pri jej zavádzaní.

9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:

Ex ante:

Podľa analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie mal materiál vplyv na podnikateľské subjekty (vrátane subjektov sociálnej ekonomiky), ktoré:

- spĺňajú zákonom stanovené podmienky rodinného podniku a požiadajú o zaradenie do evidencie rodinných podnikov, a/alebo
- spĺňajú zákonom stanovené podmienky registrovaného rodinného podniku a požiadajú o zaradenie do registra rodinných podnikov.

V analýze vplyvov na podnikateľské prostredie bolo na základe prieskumu Slovenskej asociácie malých a stredných podnikov uvedené, že v r. 2019 – 2020 možno predpokladať, že približne 60 – 65 % z malých a stredných podnikov tvoria rodinné podniky. V analýze bolo odhadované, že:

- v roku 2023 bude na Slovensku evidovaných 2 000 rodinných podnikov (z toho 1 938 malých a stredných) a registrovaných 75 rodinných podnikov (z toho 73 malých a stredných),
- v roku 2024 bude na Slovensku evidovaných 6 000 rodinných podnikov (z toho 5 814 malých a stredných) a registrovaných 165 rodinných podnikov (z toho 160 malých a stredných),
- v roku 2025 bude na Slovensku evidovaných 8 000 rodinných podnikov (z toho 7 752 malých a stredných) a registrovaných 425 rodinných podnikov (z toho 413 malých a stredných).

Ex post:

Dotknutými subjektmi sú rodinné podniky, ktoré požiadali o zaradenie do evidencie rodinných podnikov alebo o registráciu rodinného podniku. K dátumu spracovania formulára gestor uvádza 0 evidovaných a 0 registrovaných rodinných podnikov (za obdobie od júla 2023 do apríla 2025). Potenciálne môže byť reguláciou ovplyvnených veľa subjektov, avšak z dôvodu skutkového stavu nie je možné určiť počet dotknutých subjektov.

9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):

V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak vplyvy na podnikateľské prostredie neboli kvantifikované. Podľa doložky vybraných vplyvov má celý materiál pozitívno-negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie, vrátane pozitívno-negatívnych vplyvov na MSP.

V rámci Rodinnej ekonomiky predpokladal návrh vplyvy na podnikateľské subjekty, ktoré spĺňajú zákonom stanovené podmienky rodinného podniku a požiadajú o zaradenie do evidencie rodinných podnikov, a/alebo spĺňajú zákonom stanovené podmienky registrovaného rodinného podniku a požiadajú o zaradenie do registra rodinných podnikov.

V rámci pozitívnych vplyvov sa počítalo s identifikáciou tých podnikov, ktoré sa hlásia k sociálnej role v podnikateľskej činnosti, so zvýšeným záujmom o „rodinnú značku“, záujmom o ochranu duševného vlastníctva, know-how a autorských práv v rodinných podnikoch.

V rámci negatívnych vplyvov sa počítalo s administratívnymi nákladmi pre tie podnikateľské subjekty, ktoré sa rozhodnú požiadať o evidenciu, resp. registráciu. U registrovaných rodinných podnikov by navyše dochádzalo k ďalším administratívnym nákladom v dôsledku evidenčných a informačných povinností.

9.2 Vyčíslenie vplyvu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu/regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
156	Absencia výhod spojených s evidovaním alebo registráciou rodinného podniku	§ 15c § 15e	01.07.2023	rodinné podniky, ktoré požiadali o zaradenie do evidencie rodinných podnikov alebo o registráciu rodinného podniku	-	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol kvantifikovaný celkový vplyv na podnikateľské prostredie. Pri evidencii rodinných podnikov sa počítalo s jednorazovým administratívnym zaťažením súvisiacim s podaním žiadosti, a to v rozsahu 90 minút na jedného žiadateľa, čo predstavuje 4 eurá v administratívnych nákladoch a pri registrácii v rozsahu 120 minút na jedného žiadateľa, čo predstavuje 5 eur v administratívnych nákladoch. Ex post náklady: Od zavedenia regulácie nebol ani jeden podnikateľský subjekt evidovaný alebo registrovaný ako rodinný podnik, preto údaje k objemu administratívnej záťaže nie sú dostupné. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania skutočných nákladov na podnikateľské prostredie. V rámci konzultácií k predmetnej regulácii autor podnetu odhadol potenciálne administratívne zaťaženie súvisiace s podaním žiadosti a príslušných príloh na cca 180 min jednorazovo pre 1 podnikateľský subjekt, čo by predstavovalo približne 9 eur v administratívnych nákladoch.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
K dátumu spracovania formulára bol oficiálny počet 0 evidovaných a 0 registrovaných rodinných podnikov (za obdobie od júla 2023 do apríla 2025). Evidencia rodinných podnikov je dostupná na internetovom odkaze: https://registre.socialnaekonomika.gov.sk/evidovane-rp Register rodinných podnikov je dostupný na internetovom odkaze: https://registre.socialnaekonomika.gov.sk/registrovane-rp
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol vypočítaný celkový vplyv na podnikateľské prostredie. Zároveň nie je možné vypočítať celkové skutočné náklady hodnotenej regulácie na podnikateľské prostredie vzhľadom na chýbajúce údaje pre kalkuláciu. Z uvedených dôvodov nie je možné uviesť dôvod rozdielu medzi predpokladanými a skutočnými nákladmi.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
Nepredpokladané náklady v rámci ex ante fázy nie je možné identifikovať, pretože k dátumu spracovania formulára sa ani jeden podnikateľský subjekt neevidoval alebo neregistroval ako rodinný podnik.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:

GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, sekcia sociálnej ekonomiky, odbor koordinácie sociálnej ekonomiky

PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:

Cielené konzultácie:

Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO):

ARDEN LEGAL & TAX s.r.o., 47 256 443
(ďalej ako „ARDEN LEGAL“)

Slovenský živnostenský zväz, 00 679 321
(ďalej ako „SŽZ“)

Subin & Partners, a.s., 53560809 (ďalej ako
„Subin & Partners“)

Zúčastnené subjekty:

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Áno ☒ Nie ☐

Forma a termín vykonania konzultácií:

Oslovené subjekty:

ARDEN LEGAL

SŽZ

Subin & Partners

Forma:

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐

Dátum vykonania:

06.03.2025

06.03.2025

06.03.2025

Verejné konzultácie:

Trvanie verejných konzultácií: od 04.02.2025 do 17.02.2025

Forma a termín vykonania konzultácií:

Do verejných konzultácií sa nezapojili žiadne ďalšie podnikateľské subjekty alebo zastupiteľské organizácie.

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácií:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

Spoločnosť ARDEN LEGAL (autor podnetu) označila absenciu výhod spojených s evidovaním alebo registráciou rodinného podniku ako hlavný problém vyplývajúci z právneho rámca rodinných podnikov. ARDEN LEGAL pozitívne vníma zavedenie evidencie a registrácie rodinných podnikov, avšak poukázal na chýbajúce praktické využitie zákona, pretože rodinné podniky nemajú žiadne výhody z toho, ak sú evidované/registrované. Rodinným podnikom chýba k týmto krokom motivácia, o čom svedčí aj aktuálny stav, keď gestor od prijatia legislatívy vykazuje 0 evidovaných a 0 registrovaných rodinných podnikov.

ARDEN LEGAL uvádza, že registrácia, resp. získanie štatútu rodinného podniku, mala byť kvalifikáciou pre prístup k vybraným formám priamej a nepriamej pomoci, čo však nebolo predmetom poslednej zákonnej úpravy. Zároveň poukázal na minulý záväzok gestora šíriť v regiónoch osvetu o výhodách registrácie rodinných podnikov, čo sa však nerealizovalo.

ARDEN LEGAL zároveň poukázal na administratívnu náročnosť spojenú s procesom evidencie/registrácie rodinných podnikov, ktorú vníma ako významnú nákladovú položku pre podnikateľov. Časovú náročnosť pri podávaní žiadostí s prílohami odhadol na 180 min jednorazovo pre 1 podnikateľský subjekt.

SŽZ považuje evidenciu alebo registráciu rodinných podnikov na MPSVR SR za duplicitnú, pretože rodinné podniky sú evidované ako podnikateľské subjekty už v rámci Obchodného registra a Živnostenského registra. Výsledkom evidencie/registrácie by bola, vzhľadom k pomernému počtu rodinných firiem, viac menej kópia oboch registrov.

Podľa SŽZ nemajú rodinné podniky potrebu kompenzácií (v zmysle zaradenia do príslušného zákona). Jediný dotačný systém pre rozvoj rodinných podnikov v súčasnosti poskytuje Slovak Business Agency (vykonávateľ v mene MH SR) prostredníctvom Schémy minimálnej pomoci na podporu rodinného podnikania. Ide však o systém podpory pre MSP, čo vylučuje z čerpania veľké rodinné firmy a nadnárodné holdingy.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plneniu cieľa regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Gestor k novele zákona o sociálnej ekonomike uvádza, že jej zámerom v kontexte rodinných podnikov bolo upraviť tento typ podniku zákonnou normou, a to predovšetkým s dôrazom na vymedzenie jeho určujúcich znakov, medzi ktorými je existencia rodinných väzieb. Išlo o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s prijatím nových ustanovení týkajúcich sa rodinných podnikov. Zákonom teda bola splnená základná požiadavka vymedzenia rodinného podniku a jeho vnútorných vzťahov. Tieto väzby sú pre rodinný podnik zásadné z pohľadu jeho vnútorného fungovania a prirodzene tak i z pohľadu dosahovania cieľov v podnikaní.

Jedným z hlavných cieľov rodinného podniku, na rozdiel od bežných komerčných firiem, je práve kultivácia týchto rodinných väzieb vo vnútornom prostredí rodinného podniku s dôrazom na

posilňovanie rodinných hodnôt a kvality rodinného života nevynímajúc rozvoj rodinnej hmotnej kultúry a tradície. Na základe uvedeného boli v rámci zákonných vymedzení rodinného podniku zadefinované jeho základné atribúty, práva a povinnosti.

V kontexte zákona o sociálnej ekonomike sa podľa gestora typ rodinného podniku chápe ako bežné podnikanie s presahom pozitívneho sociálneho vplyvu, pričom rodinný podnik a sociálny podnik spája skutočnosť, že oba sledujú vyšší zámer.

Gestor v rámci výkonu štátnej správy v oblasti sociálnej ekonomiky a v oblasti rodinných podnikov považuje za nanajvýš žiadúce, aby v zmysle preukazovania spĺňania potrebných podmienok a napĺňania atribútov rodinného podniku museli žiadatelia predkladať potrebné dokumenty, ktoré preukazujú dané skutočnosti, ktoré rodinný podnik definujú.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

ARDEN LEGAL v rámci konzultácií navrhol uvažovať o zakotvení určitých foriem výhod do zákonov pre evidované/registrované rodinné podniky, pričom to nemusia byť len finančné výhody, ale aj nefinančné. Navrhuje napr. zaviesť určité daňové výhody pre rodinné podniky v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov alebo napr. cez „daňový index“, príp. výnimku pri predkladaní podkladov vo verejnom obstarávaní.

SŽZ navrhol zrušenie evidencie a registrácie rodinných podnikov, pretože prax ukázala, že to nie je potrebné. Poukázal na model z Českej republiky, kde registráciu rodinných podnikov vykonáva určená zastupiteľská podnikateľská asociácia. Podľa názoru SŽZ by rodinným podnikom pomohlo vyňatie paragrafov definujúcich rodinné podniky zo zákona č. 112/2018 Z. z., avšak definíciu rodinného podniku je potrebné zachovať a vložiť do iného zákona (napr. do zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, či do zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov). Ešte lepším riešením sa javí vytvoriť samostatný zákon o rodinnom podnikaní, a to v gescii Ministerstva hospodárstva SR alebo Ministerstva spravodlivosti SR.

Podľa dôvodovej správy k zákonu obdobné pripomienky vzniesli zástupcovia podnikateľov už v rámci prípravy predmetného zákona počas konzultácií 17.03.2021 a 24.03.2021. Zástupcovia podnikateľov už vtedy vyjadrili pochybnosť, či rodinný podnik nebude v zmysle zákona č. 112/2018 Z. z. subjektom sociálnej ekonomiky a požadovali, aby právna úprava rodinných podnikov bola riešená samostatným zákonom.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Gestor k alternatívnym riešeniam uvádza, že v rámci zákona č. 112/2018 Z. z. je definovaný rodinný podnik a rodinná farma, nie však pojem „rodinné podnikanie“. Aby mohli byť rodinné podniky súčasťou príslušného zákona, gestor musel nastaviť pre rodinné podniky rôzne atribúty a povinnosti v zmysle pozitívneho sociálneho presahu, ktoré premietol do ustanovení o evidencii/registrácii rodinného podniku.

Pri predkladaní zákona gestor vo všeobecnej dôvodovej správe tiež uviedol, že formy podpory rodinných podnikov pri predkladaní návrhu zákona nebudú predmetom zákonnej úpravy. Gestor v rámci novely predmetného zákona nepripravuje výhody pre rodinné podniky naviazané na evidenciu/registráciu. Gestor zároveň uvádza, že zo strany podnikateľov neeviduje záujem o poskytnutie výhod.

Gestor priznáva, že aktuálne nemá dostatočné kapacity na spravovanie registrov. V prípade, ak by sa rodinné podniky začali vo veľkom počte evidovať či registrovať, bola by to pre gestora veľká záťaž.

Gestor rovnako priznáva, že rodinné podniky nepatria do zákona o sociálnej ekonomike a v budúcnosti pripúšťa možnosť diskutovať o presune ustanovení o rodinných podnikoch do iného, vhodnejšieho právneho predpisu.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Vložením § 15a – § 15g do zákona č. 112/2018 Z. z. sa v slovenskej legislatíve po prvýkrát stanovil právny rámec pre rodinné podniky, pričom sa vymedzila základná definícia, ciele a určujúce znaky rodinných podnikov, ustanovili sa podmienky ich evidencie (§ 15c), ako aj podmienky týkajúce sa získania, zániku a zrušenia štatútu registrovaného rodinného podniku (§ 15d – § 15g). Okrem toho boli definované aj povinnosti, ktoré musia registrované rodinné podniky dodržiavať.

Definícia rodinného podniku v zákone o sociálnej ekonomike sleduje práve sociálny rozmer podnikania s cieľom kultivácie a rozvoja rodinného prostredia. Tomuto cieľu a súladu so základnou trajektóriou sociálneho podniku sú podriadené všetky povinnosti súvisiace s evidenciou alebo registráciou rodinného podniku.

Každý podnikateľský subjekt, ktorý sa rozhodne požiadať o zaradenie do evidencie alebo o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku, je povinný predložiť písomnú žiadosť, ktorej obsahovo-formálne náležitosti určuje MPSVR SR. K žiadosti je potrebné predložiť aj všetky vyžadované doklady/prílohy, ktoré dokazujú splnenie zákonných podmienok.

Podnikateľské subjekty vnímajú kriticky absenciu akýchkoľvek výhod v spojitosti s evidenciou či registráciou rodinných podnikov, ktorá by mala byť, v zmysle dôvodovej správy pri prijímaní legislatívy, na tieto úkony naviazaná. Gestor totiž pri prijímaní legislatívy v dôvodovej správe uviedol, že registrácia, resp. získanie štatútu rodinného podniku, bude kvalifikáciou pre prístup k vybraným formám priamej a nepriamej pomoci, ktorá v budúcnosti môže (no i nemusí) v niektorých ohľadoch kopírovať formy pomoci a podpory určenej podnikom v širšom priestore sociálnej ekonomiky a sociálnym podnikom, aj keď konkrétne formy podpory rodinných podnikov neboli predmetom zákonnej úpravy v r. 2022.

V súčasnosti jediný podporu rodinných firiem zo zdrojov štátneho rozpočtu v nepriamej forme ako poskytnutie bezplatného individuálneho odborného poradenstva v otázkach nástupníctva a generačnej výmeny poskytuje Slovak Business Agency prostredníctvom Schémy minimálnej pomoci na podporu rodinného podnikania, ktorá je určená len pre malé a stredné podniky, využívajúc vlastnú definíciu rodinného podniku. Iné formy priamej či nepriamej finančnej podpory alebo nefinančné výhody pre rodinné podniky nie sú v slovenskej legislatíve ukotvené.

Taktiež je potrebné pripomenúť, že Ministerstvo hospodárstva SR v roku 2021 vypracovalo strategický dokument s názvom *Akčný plán pre rozvoj rodinných podnikov na Slovensku*, ktorý obsahoval súbor legislatívnych a nelegislatívnych opatrení s cieľom eliminovať bariéry pri fungovaní rodinných podnikov a priniesť výhody pre rodinné podniky. Tento materiál však kvôli pretrvávajúcim rozporom nebol predložený na rokovanie vlády.

Podnikateľské subjekty poukazujú aj na neúmernú administratívnu náročnosť spojenú s podaním žiadosti o zaradenie do evidencie rodinných podnikov alebo registráciu rodinného podniku.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

Autor podnetu v rámci alternatívnych návrhov poukázal na potrebu zakotvenia potencionálnych foriem podpory, finančných aj nefinančných, ktoré by mohli posilniť rodinné podnikanie a podporiť ekonomický rozvoj (napr. daňové úľavy, zjednodušené administratívne požiadavky, atď.).

Druhým alternatívnym návrhom bolo zrušenie evidencie a registrácie rodinných podnikov prostredníctvom MPSVR SR.

Gestor k alternatívnym návrhom uviedol, že v rámci predmetnej legislatívy bolo nevyhnutné zakotviť pre rodinné podniky rôzne atribúty a povinnosti v zmysle pozitívneho sociálneho presahu, čo sa premietlo do ustanovení o evidencii, či registrácii rodinného podniku.

Gestor v rámci aktuálnej novelizácie predmetného zákona nepripravuje žiadne výhody pre rodinné podniky naviazané na evidenciu/registáciu. Avšak v rámci konzultácií gestor vyzval autora na zaslanie návrhov na benefity pre rodinné podniky (v rámci zákonov v gescii MPSVR SR), ktoré by mohli byť predmetom ďalšej diskusie.

Spracovateľ stanoviska vníma rozpor medzi deklarovanými skutočnosťami pri prijímaní legislatívy, a s tým spojenými očakávaniami rodinných podnikov, a skutkovým stavom prijatej legislatívy, ktorý potvrdzuje nezáujem rodinných podnikov o zaradenie do evidencie alebo o priznanie štatútu registrovaného rodinného podniku. Zároveň vníma argumenty gestora, že vloženie ustanovení o rodinných podnikoch do zákona o sociálnej ekonomike nebolo možné bez zavedenia znakov a povinností rodinných podnikov v zmysle pozitívneho sociálneho presahu. Spracovateľ však toto nastavenie legislatívy považuje za obmedzujúce, pretože rodinný podnik je podnikateľský subjekt, ktorého primárnym znakom je dosahovanie zisku.

9.4.4 Odporúčenie spracovateľa:

☐ ponechať reguláciu ☒ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady

☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.4 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

Regulátor predpokladal podľa dôvodovej správy zvýšený záujem o „rodinnú značku“, záujem o ochranu duševného vlastníctva, know-how a autorských práv v rodinných podnikoch. Tento cieľ možno hodnotiť v tomto momente ako nesplnený, pretože žiaden rodinný podnik nepokladal benefity evidencie či registrácie rodinného podniku natoľko výhodné, aby vynaložil náklady na ich splnenie.

Ďalším očakávaným vplyvom bolo umožnenie prehľadu o podnikoch, ktoré sa hlásia k charakteru rodinných podnikov, čo by koniec koncov viedlo k pozitívnemu vplyvu na kultúru a transparentnosť v podnikateľskom prostredí. Vzhľadom na skutočnosť, že do momentu vykonania ex post hodnotenia sa žiaden rodinný podnik neevidoval alebo nezaregistroval, je možné konštatovať, že tento cieľ nebol dosiaľ naplnený.

Z praxe vyplýva, že podnikateľské subjekty v oblasti rodinného podnikania poukazujú na viaceré administratívne a legislatívne prekážky spojené s evidenciou a registráciou rodinných podnikov podľa súčasnej právnej úpravy. Nejednoznačné požiadavky na predkladanie dokumentov, komplikované a obmedzujúce podmienky, napríklad ohľadom investičných zmlúv a štruktúry podniku, či duplicitné povinnosti, výrazne znižujú atraktivitu a využiteľnosť tohto režimu podnikania. Okrem uvedeného však najmä absentujú výhody, ktoré by podnikateľské subjekty povzbudili a motivovali evidovať alebo registrovať sa ako rodinný podnik.

Z tohto dôvodu spracovateľ odporúča zjednodušiť a jasne definovať procesy spojené s evidenciou a registráciou rodinných podnikov, odstrániť nadmernú administratívnu záťaž a zaviesť efektívne stimuly na podporu rodinného podnikania. Zároveň by bolo vhodné prehodnotiť vyňatie príslušných ustanovení o rodinných podnikoch zo zákona o sociálnej ekonomike a zapracovať ich do vhodnejšieho právneho predpisu.

Toto stanovisko je potrebné vnímať v kontexte ďalších ex post hodnotení týkajúcich sa zákona č. 112/2018 Z. z.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor právneho predpisu nemal pripomienky k procesu ex post hodnotenia.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor právneho predpisu súhlasil s obsahom stanoviska spracovateľa.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia